

Секція: Економіка та управління національним господарством.

Ведерніков М. Д.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри
управління персоналом і економіки праці
Хмельницького національного університету*

Кравець І. М.

*к.е.н., доцент кафедри
управління персоналом і економіки праці
Хмельницького національного університету
м. Хмельницький, Україна*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Вимогою сьогодення для України є досягнення прогресивного розвитку у всіх сферах життєдіяльності суспільства, що уявляється можливим в межах європейської цивілізаційної моделі. Шанс на успіх перед Україною відкриває лише ефективна реалізація її людського потенціалу, орієнтація на європейську людиноцентричну систему цінностей. Відтак, заходи, які потрібно здійснити в Україні для забезпечення європейської інтеграції, великою мірою співпадають із поняттям «парадигми людського розвитку», що вимагає збалансування широких політичних, економічних, соціальних та інституціональних реформ, з одного боку, та недостатніх фінансових і людських ресурсів, з іншого [1, с.11]. Визначальна роль при цьому належить державі, як інституту публічної влади і суспільного інституту, вищої форми організації суспільства.

Сучасний період соціально-економічного розвитку характеризується диспропорційністю та нестабільністю. Не тільки несподівані фінансові кризи, падіння економіки, банкрутства, зростання безробіття, зниження доходів, економічна неспроможність, а й деструкція культури, моральна деградація, посилення протестних настроїв стали ознаками сучасного розвитку. Хижацьке використання ресурсів, орієнтація виключно на поточне споживання обмежує права і можливості майбутніх поколінь, не залишаючи їм вибору способу життєдіяльності [2, с. 7]

За таких умов виникає гостра необхідність удосконалення процесу управління для підняття на якісно новий рівень регуляції життєдіяльності

людського суспільства.

Необхідність забезпечення розвитку економіки та поліпшення умов життя і праці людей в Україні підкреслює роль та значення людського, інтелектуального і соціального капіталу, що перетворює їх у потужний фактор економічного та соціального поступу. Проте це мало відображається на макро- і мікрорівнях державного регулювання процесу відтворення людського потенціалу.

Нагальною потребою сьогодні є наділення новим змістом публічного управління в Україні з метою пошуку найкращого способу використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики у напрямі розвитку людського потенціалу. Враховуючи те, що публічне управління - це організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження, спираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль, саме публічне управління та адміністрування, мають забезпечувати людський розвиток через поліпшення рівня та якості життя людей, удосконалення людських якостей, раціональне використання людського потенціалу.

Непересічна роль публічного управління у забезпеченні сталого людського розвитку пояснюється тим, що:

по-перше, публічне управління спирається на державну владу, підкріплюється і забезпечується нею;

по-друге, публічне управління поширюється на все суспільство і за його межі у сфері проведення державної міжнародної політики. Саме держава шляхом законодавчої діяльності встановлює основні, загальні й типові правила (норми) поведінки людей, які або сприяють людському розвитку, або його гальмують;

по-третє, держава наділяє публічне управління системною якістю, від якої залежить вектор розвитку та якість людського потенціалу;

по-четверте, публічне управління здійснюється в межах панування верховенства права, завдяки законодавчо врегульованому і практично діючому механізму контролю суспільства над усіма органами державної влади та

місцевого самоврядування.

У європейському світогляді інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність беззаперечно визнаються головною складовою національного багатства та основним ресурсом соціально-економічного розвитку. В останні десятиліття до цих традиційних індикаторів конкурентоспроможності додалась здатність до інновацій у професійній діяльності і соціальному житті.

Відтак, основними напрямками публічного управління у напрямі розвитку людського потенціалу в Україні мають бути:

- формування людиноцентризму як системи поглядів, яка визначає розкриття можливостей людини в якості критерію оцінки ефективності держави та зрілості суспільних інститутів, визнає невід’ємне право кожної людини на вільний розвиток особистості та реалізацію всіх її здібностей;
- забезпечення реальності прав і свобод людини і громадянина, в тому числі гендерної рівності, встановлення гарантій рівності громадян перед законом;
- встановлення рівних можливостей для гармонійного розвитку людини, забезпечення справедливості, гарантування належної якості життя незалежно від статі, віросповідання, етнічної належності, регіону проживання;
- надання можливостей для підвищення соціального статусу особистості, в тому числі шляхом вдосконалення її освітнього рівня та професійно-кваліфікаційних характеристик;
- розширення простору свободи, утвердження людської гідності;
- взаємодія між державою та громадянським суспільством, бізнесом та владою з метою створення необхідних соціально-економічних умов для підвищення якості життя населення, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини.

Сучасна політика держави щодо подолання системних обмежень людського розвитку, яка реалізовується через публічне управління та адміністрування, має ґрунтуватися на засадах сумісно-розділеної взаємодії. Вона не може розглядатися тільки як здійснення влади державних органів, а має спиратися на громадянське суспільство та враховувати його активність,

виражену не тільки у політичній волі і праві вибору в процесах формування представницьких органів, а й у вигляді безпосередньої взаємодії з політичними інститутами та органами державної влади [2, с. 284]. Складовими поєднання сумісності та роділеності є взаємодоповнення функцій держави і ринку, держави і громадянського суспільства, реалізоване, зокрема, через публічно-приватне партнерство, співпрацю та солідарну відповідальність.

Соціально-економічна політика, яка здатна підтримати формування надійних механізмів сталого людського розвитку, має спиратися на економічне зростання. Враховуючи те, що забезпечення справедливості в Україні на сучасному етапі насамперед потребує вирівнювання, публічне управління має сформувати та реалізовувати таку політику соціально-економічного розвитку, яка розрахована на тривалу перспективу і спрямована на вирішення крупномасштабних економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної та екологічної безпеки держави, збереження і примноження її людського потенціалу, підвищення рівня та якості життя людей. Публічне регулювання економічних процесів повинне органічно поєднуватися з ринковими механізмами. Головна мета публічного управління у соціально орієнтованій державі полягає в тому, щоб добитися синтезу економічної свободи, соціальної захищеності і справедливості, що забезпечить надійний фундамент для розвитку людського потенціалу.

У контексті забезпечення людського розвитку публічне управління буде ефективним, якщо воно буде здійснюватись на основі збору та аналізу достовірної та об'єктивної інформації. Дотримуватись принципу об'єктивності - означає виходити з реального стану справ, а не з умовних припущень; постійно аналізувати управлінські дії, приймати рішення на предмет їх відповідності завданням держави, законам і інтересам населення.

Непересічну роль у забезпеченні сталого людського розвитку відіграє публічне адміністрування як регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг. Проте, невідповідність чинної системи органів

виконавчої влади та місцевого самоврядування принципам демократії, європейським стандартам та їх надмірною централізацією, неефективність організації та діяльності публічної влади на регіональному та місцевому рівнях зумовлюють необхідність проведення реформування публічної адміністрації.

Таким чином, забезпечення сталого людського розвитку в Україні можливе за умов функціонування суспільства як цілісної саморегульованої системи, такого способу реалізації публічної влади, завдяки якому досягаються відповідність публічної політики потребам суспільного розвитку, реальна участь громадян у виробленні та реалізації публічної політики, об'єднання потенціалу всіх трьох секторів (влади, бізнесу, громадськості), а також постійного контролю різних сегментів суспільства за публічною владою [3]. Ефективне публічне управління у сфері економічної, соціальної, культурної, науково-технічної діяльності, гармонізація національного законодавства з європейським, модернізація існуючих систем державного управління та місцевого самоврядування сприятимуть інтеграції у європейський простір, наближенні до кращих світових стандартів якості життя, реалізації можливостей людського розвитку, забезпеченні прав і свобод громадян України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Звіт з людського розвитку в Україні за 2008 рік. Людський розвиток та європейський вибір України [Електронний ресурс]. - Режим доступу // http://www.un.org.ua/files/File/ua_full-2.pdf
2. Сталий людський розвиток : забезпечення справедливості : національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
3. Ю. Шаров, І. Чикаренко. Європейські стандарти публічного управління : проекція на муніципальний рівень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01\(4\)/10syppmr.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01(4)/10syppmr.pdf)